

Κώστας Σημίτης:

«Αποκλείεται η συνε-

ΑΠΟΚΛΕΙΕΙ κατηγορηματικά κάθε περίπτωση συνεργασίας του ΠΑΣΟΚ με τη Ν.Δ. - ή έστω ένα τμήμα της - ο Κώστας Σημίτης ο οποίος παράλληλα κατηγορεί τον Συνασπισμό, ότι θέλει να «παιξει» το ρόλο του «καλού και προοδευτικού» χωρίς ταυτόχρονα να έχει πραγματική πρόθεση για συνεργασία με το ΠΑΣΟΚ.

Ο κ. Σημίτης σε συνέντευξή του στα «ΝΕΑ» υπογραμμίζει ότι στον Συνασπισμό «φαίνεται ότι επικρατούν βραχυπρόθεσμες σκοπιμότητες» προσθέτει δε ότι ο Συνασπισμός στην ουσία δεν απευθύνει στο ΠΑΣΟΚ πρόταση συνεργασίας.

Ο κ. Σημίτης δεν παραλείπει να υπογραμμίζει ότι η «φιλολογία» που αναπτύσσεται από κύκλους της Αριστεράς για μετεκλογική συνεργασία ΠΑΣΟΚ - Ν.Δ. αποτελεί «τακτική υπονόμησης της πολιτικής για μια νέα φυσιογνωμία του ΠΑΣΟΚ».

Ειδική αναφορά κάνει ο κ. Σημίτης στη φημολογία που αναπτύχθηκε τελευταία, σύμφωνα με την οποία αναζητείται τρόπος για τη μετεκλογική συνεργασία.

Συνέντευξη στον ΒΑΣΙΛΗ ΤΖΑΝΝΕΤΑΚΟ

σία τμημάτων του ΠΑΣΟΚ και της Ν.Δ. υπό τους κ.κ. Σημίτη και Έδερτ αντίστοιχα, με αφορμή κοινή τους εμφάνιση σε διάλογο για τα προβλήματα της οικονομίας.

Στη συνέντευξή του ο κ. Σημίτης αναφέρεται διεξοδικά στην υπόθεση των πολιτικών ευθυνών για το σκάνδαλο Κοσκωτά και την ανάγκη της καθάρσης και υπογραμμίζει ότι το ΠΑΣΟΚ απέδειξε ότι έχει τη δυνατότητα και την πρόθεση να προχωρήσει στην εκκαθάριση των γραμμών του από τους υπεύθυνους. Ακόμα θεωρεί ότι μόνο το ΠΑΣΟΚ μπορεί να εγγυηθεί την καθάρση ενώ δεν θέλησε να σχολιάσει τη συμμετοχή στα ψηφοδέλτια του ΠΑΣΟΚ προσώπων, που φέρονται αναμειγμένα στο σκάνδαλο καθ' οιονδήποτε τρόπο.

Στον τομέα της οικονομίας - στον οποίο ο κ. Σημίτης είχε μια πλούσια κυβερνητική προϊστορία - ο πρώην υπουργός Εθνικής Οικονομίας είναι κατηγορηματικός: Χρειάζεται μετά τις εκλογές να εφαρμοσθεί μια προσεκτική οικονομική πολιτική με στόχο τη μείωση των ελλειμμάτων, τον περιορισμό των καταναλωτικών δαπανών του Δημοσίου και την επέκταση της φορολογικής βάσης του Δημοσίου.

Παράλληλα ο κ. Σημίτης αποκάλυψε ότι το οικονομικό πρόγραμμα της Ν.Δ. υποστηρίζει τον άκρατο φιλελευθερισμό και απειλεί το «κράτος πρόνοιας».

ΕΡΩΤΗΣΗ: Είχατε υποστηρίξει την άποψη ότι το ΠΑΣΟΚ έχει τη δυνατότητα και τη διάθεση να προχωρήσει στην αυτοκάθαρσή του από τα στελέχη που το εξέθεσαν με το σκάνδαλο Κοσκωτά.

Θεωρείτε ότι η λύση που δόθηκε για την πιο κραυγαλέα περίπτωση (του Μ. Κουτσόγιωργα) είναι τόσο ριζική και πειστική, όσο θα έπρεπε;

Δεν είναι ημίμετρο η μη συμμετοχή του στο ψηφοδέλτιο όταν διατηρεί τη θέση του στην Κ.Ε.;

Δεν δείχνει ατολμία τον ΠΑΣΟΚ η τάση αυτή, όταν άλλα στελέχη είχαν αποπεμφθεί με συνοπτικές διαδικασίες για καθαρά πολιτικούς λόγους;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Επιτρέψτε μου να επισημάνω ότι με την αναφορά σας στην «αυτοκάθαρση» και μάλιστα περιορίζοντάς την στο ΠΑΣΟΚ, μειώνετε τη σημασία της καθάρσης, που είναι το-λύ ευρύτερη και έχει πολύ μεγαλύτερη σημασία. Άλλο θέμα είναι η αυτοκάθαρση του ΠΑΣΟΚ άλλο η καθάρση της πολιτικής ζωής του τόπου, που γίνεται με επιμέρους αυτοκαθάρσεις των κομμάτων, και εδώ ο ρόλος του λαού στις εκλογές που έρχονται, είναι καθοριστικός και άλλο τέλος η καθάρση της κοινωνίας με την πλατιά της έννοια, που εξασφαλίζεται με σωστή λειτουργία των θεσμών και την αλλαγή των νοοτροπιών.

Νομίζω και δεν πιστεύω πως διαφωνεί κανείς, πως η καθάρση και στα τρία αυτά επίπεδα πρέπει να αποτελεί μέλημα κάθε κόμματος. Σήμερα και σε ό,τι αφορά το ΠΑΣΟΚ, μια και επιλέξατε να περιορισθούμε σ' αυτό, μπορούμε μόνο να μιλήσουμε για τις προθέσεις του κινήματος να οδηγηθεί στην αυτοκάθαρσή του.

Τις αποδείξεις προς τη μια ή την άλλη κατεύθυνση, θα τις έχουμε αργότερα. Το ΠΑΣΟΚ έχει μέχρι στιγμής δείξει,

πως έχει την πρόθεση να προχωρήσει στην αυτοκάθαρσή του.

Είμαι βέβαιος πως όταν έρθει η ώρα, η Κεντρική Επιτροπή του Κινήματος θα εξετάσει το θέμα αυτό στα πλαίσια μιας ή περισσότερων ειδικών συνόδων, όταν θα έχουν ολοκληρωθεί οι διαδικασίες που αντικειμενικά και λογικά προηγούνται.

Στο γενικό θέμα της καθάρσης της ελληνικής κοινωνίας όμως, έχω να παρατηρήσω με την ευκαιρία, πως η συντηρητική παράταξη κατά τη διάρκεια της μακρόχρονης διακυβέρνησης της χώρας στο παρελθόν, δεν έχει δώσει δείγματα ανάλογης διάθεσης προθέσεων και ικανότητας.

Αν είχε προδίδει σε καθάρση διασφαλίζοντας την κοινωνία με την εξασφάλιση και εγκαθίδρυση κατάλληλων θεσμών και δομών, σήμερα τα πράγματα θα ήταν διαφορετικά.

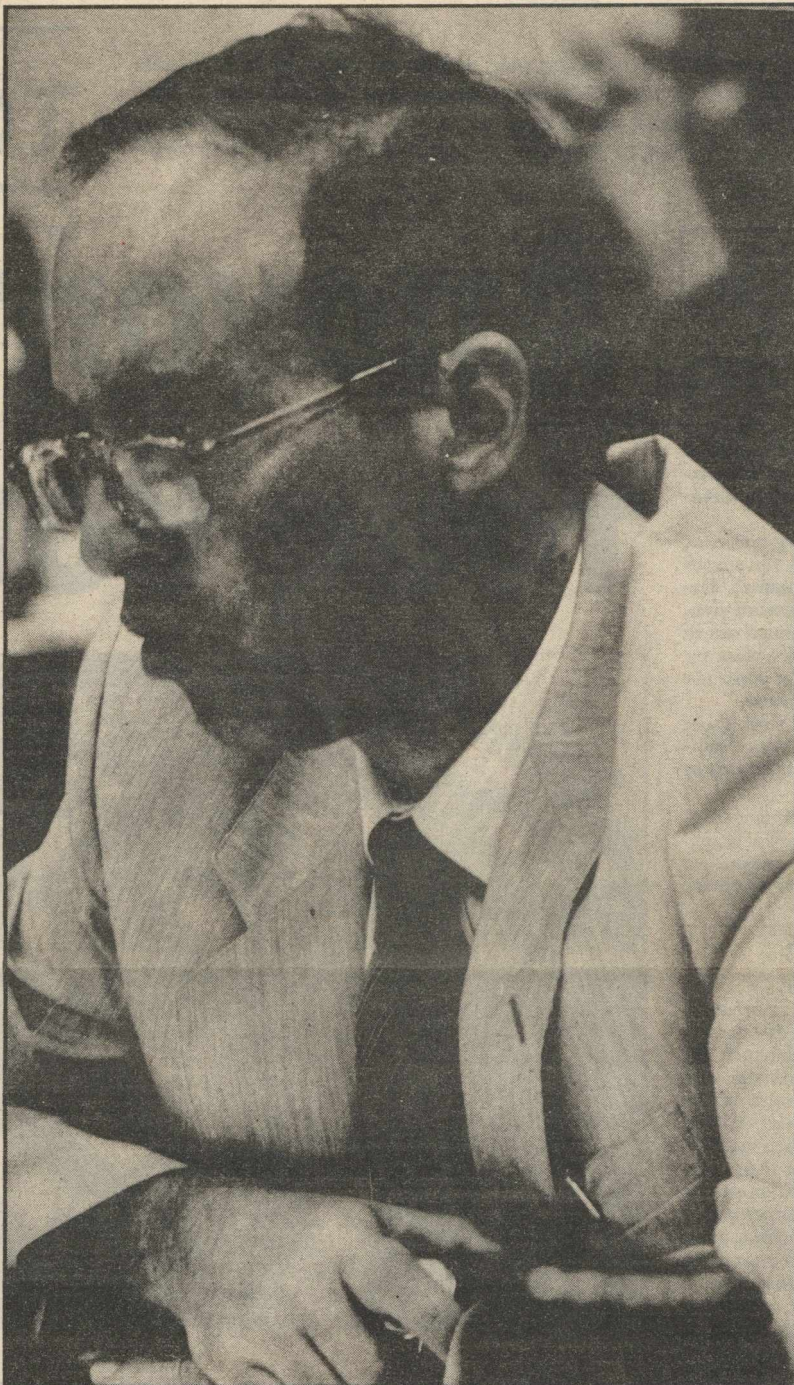
ΕΡ.: Πώς συμβιβάζεται η άποψή σας για την αυτοκάθαρση του ΠΑΣΟΚ και τη γενικότερη καθάρση με το γεγονός ότι επώνυμα στελέχη τα οποία - καλώς ή κακώς - έχουν κριθεί προδικαστικά από τη Δικαιοσύνη ότι ενέχονται στο σκάνδαλο Κοσκωτά, μέτχουν στα ψηφοδέλτια του ΠΑΣΟΚ;

ΑΠ.: Εφόσον έτσι έκρινε η Κεντρική Επιτροπή δεν έχω αυτή τη στιγμή να προσθέσω τίποτα.

Οι σχέσεις με τον Συνασπισμό

ΕΡ.: Η Αριστερά διαχωρίζει το ΠΑΣΟΚ «έντιμοι» και «μη» και συζητά όρους συνεργασίας μόνο με το πρώτο.

Οι όροι της Αριστεράς είναι συζη-

Ο Κώστας Σημίτης

τήσιμοι; Πώς το ΠΑΣΟΚ θα μπορέσει να ανταποκριθεί σε μια τέτοια περίπτωση; Πώς κρίνετε γενικά τη στάση της Αριστεράς απέναντι στο ΠΑΣΟΚ;

ΑΠ.: Υποθέτω ότι αναφέρεσθε σε δηλώσεις στελεχών του Συνασπισμού. Οι όροι συνεργασίας που τίθενται κατά καιρούς από τα στελέχη αυτά, αναφέρονται κυρίως σε πρόσωπα. Έχει σταθεί αδύνατο για τον Συνασπισμό μέχρι σήμερα να επικεντρώσει τις προτάσεις του στο επίπεδο των προγραμματικών θέσεων και να συγκεκριμενοποιήσει τα μέτρα που θεωρεί αναγκαία για την αντιμετώπιση των προβλημάτων της συγκυρίας. Επομένως, ο Συνασπισμός στην ουσία δεν απευθύνει πρόταση συνεργασίας. Μια τέτοια πρόταση συνεπάγεται την επιδίωξη κοινού προγράμματος και την περιγραφή κοινών τόπων. Αυτό δεν έχει γίνει. Δυστυχώς, στον Συνασπισμό τελικά φαίνεται να επικρατούν βραχυπρόθεσμες σκοπιμότητες.

ΕΡ.: Ενώ η Αριστερά αποκλείει συνεργασία με το «κακό» ΠΑΣΟΚ και

το ΠΑΣΟΚ αφήνει ανοιχτή την προοπτική για συνεργασία του με την Αριστερά, η Ν.Δ. δέχεται ότι υπάρχει ένα ΠΑΣΟΚ με το οποίο θα μπορούσε να συνεργαστεί, άσχετα αν επίσημα υποστηρίζει ότι δεν θα το κάνει και θα προχωρήσει σε νέες εκλογές. Υπάρχουν πραγματικά περιθώρια για μια τέτοια συνεργασία;

ΑΠ.: Δεν υπάρχουν περιθώρια για τέτοια συνεργασία. Η ιστορία της ηγεσίας της Δεξιάς, η ιδεολογία της, η στάση της στην πολιτική αναμέτρηση, το αποκλείουν. Από ορισμένους εδώ στον Πειραιά για ψηφοθηρικούς λόγους αλλά και από την πλευρά της παραδοσιακής Αριστεράς καλλιεργείται με μιολογία και εκτιμήσεις για τις μελλοντικές πολιτικές εξελίξεις, έντεχνα η εντύπωση ότι κάποιος στο ΠΑΣΟΚ επιδιώκουν αυτήν τη συνεργασία. Πρόκειται για τακτική υπονόμησης της πολιτικής για μια νέα φυσιογνωμία του ΠΑΣΟΚ.

Ο Συνασπισμός χρειάζεται κακούς, για να μπορεί να παίξει το ρόλο του καλού και προοδευτικού.

ΕΡ.: Η Ν.Δ. διατυμπανίζει τον κίνδυνο ότι αν δεν κερδίσει αυτοδυναμία, κινδυνεύει να μην προχωρήσει η καθάρση, η οποία αποτελεί και κύριο

προπαγανδιστικό προεκλογικό της επιχείρημα

Πόσο το ΠΑΣΟΚ έχει δυνατότητες να εγγυηθεί την καθάρση (σε περίπτωση δικής του εκλογικής νίκης); Το παρελθόν του αποτελεί εγγύηση για το μέλλον;

Τι πρέπει να αλλάξει για να γίνει πειστικό;

ΑΠ.: Απαντώντας σε προηγούμενη ερώτηση, σας εξήγησα γιατί πιστεύω πως την καθάρση σήμερα την εγγυάται το ΠΑΣΟΚ. Υπάρχει όμως και μια άλλη διάσταση στο πρόβλημα της καθάρσης που ξεπερνά τα στενά πλαίσια της καταστολής. Αυτή τη διάσταση παρέλειψα να τη θίξω και μου δίνετε την ευκαιρία να το κάνω τώρα.

Αναφέρομαι στην πρόληψη του φαινομένου των σκανδάλων. Η πρόληψη εξασφαλίζεται με την επιτάχυνση των διαδικασιών εκσυγχρονισμού της κοινωνίας και της οικονομίας της χώρας.

Το ΠΑΣΟΚ έχει αποδείξει ότι έχει τη βούληση και την ικανότητα, αλλά και το πρόγραμμα για να συμβάλει καθοριστικά στην επιτάχυνση αυτών των διαδικασιών.

Μπορώ να αντλήσω πληθώρα παραδειγμάτων από την περίοδο της θητείας μου στο υπουργείο Γεωργίας και στο υπουργείο Εθνικής Οικονομίας.

Η νεοσυντηρητική παράταξη στη χώρα μας, που μάχεται για την απόλυτη επικράτηση του φιλελευθερισμού και οραματίζεται μια κοινωνία στο έλεος των κανόνων της αγοράς και στην επικράτηση του κέρδους ως μόνο γνώμονα οικονομικής και κοινωνικής συμπεριφοράς, κάθε άλλο παρά μπορεί να μας διαβεβαιώνει ότι θα επιβάλει την καθάρση.

Έστω και αν μας έπειθε ότι θα μπορούσε να καταστείλει φαινόμενα που έχουν ήδη εκδηλωθεί, δεν θα μπορούσε να προλάβει φαινόμενα που θα εκδηλωθούν στο μέλλον.

Το ΠΑΣΟΚ είναι πειστικό γιατί προωθεί την εκσυγχρονιστική λύση για την κοινωνία και την εγκαθίδρυση θεσμών και δομών που προλαμβάνουν την επανάληψη του φαινομένου των σκανδάλων.

ΕΡ.: Καλλιεργήθηκε τελευταία από ορισμένους κύκλους η εντύπωση - μετά τη δημόσια συζήτηση που είχατε με τον κ. Έδερτ για την οικονομία - ότι «στήνεται» κεντροδεξιό λύση με τη συμμετοχή

και των δύο σας, στην περίπτωση φυσικά που κανένα κόμμα δεν πάρει στις εκλογές αυτοδυναμία.

Πώς το σχολιάζετε αυτό;

ΑΠ.: Απορώ για όσα αναφέρετε. Πιστεύω ότι ο καθένας στο ΠΑΣΟΚ έχει υποχρέωση να αναπτύξει τις απόψεις του κόμματός του και να μην αποφεύγει δημόσιες συζητήσεις. Αυτό και έκανα. Συγκεκριμένα συμμετείχα σε δημόσια συζήτηση για το 1992 ως προσκεκλημένος των «Φαίνανσιαλ Τάιμς». Τη Ν.Δ. εκπροσωπούσε ο κ. Έδερτ. Αλίμονο αν κάθε δημόσιος διάλογος εσήμαινε και πρόθεση συνεργασίας. Τότε θα καθιερώναμε ως

ργασία με τη Δεξιά»

μοναδικό μέσο επικοινωνίας την ανταλλαγή συνθημάτων και ύβρεων από τα μπαλκόνια.

Επαναλαμβάνω, αποκλείεται συνεργασία με τη Ν.Δ.

Η πολιτική του ΠΑΣΟΚ

ΕΡ.: Εάν αποκλείσουμε τα περιθώρια συνεργασιών και δεχτούμε σαν δεδομένη τη νέα αυτοδυναμία του ΠΑΣΟΚ, τότε ποιες είναι οι εγγυήσεις – και τα πρόσωπα – για τη νέα πορεία του ΠΑΣΟΚ σαν κυβέρνησης;

ΑΠ.: Οι εγγυήσεις για τη νέα πορεία του ΠΑΣΟΚ είναι το έργο που έχει ήδη επιτελέσει και οι μεγάλες κατακτήσεις που έχει εξασφαλίσει για το κοινωνικό σύνολο κατά τα χρόνια της διακυβέρνησης της χώρας σε όλους τους τομείς μετά τον Οκτώβριο 1981. Στον τομέα της οικονομικής ανάπτυξης, στον τομέα της εθνικής συμφιλίωσης, στον τομέα της ελευθερίας και δημοκρατίας και της κοινωνικής δικαιοσύνης.

Εγγύηση επίσης αποτελεί το πρόγραμμα του, που προσδιορίζει ποια θα είναι αυτή η νέα πορεία. Εξουγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης και των παραγωγικών δομών με αξιοποίηση δυνατοτήτων τόσο στον ιδιωτικό όσο και στο δημόσιο και κοινωνικό τομέα.

Διασφάλιση του κράτους πρόνοιας, η προώθηση της κοινωνικής πολιτικής που να εξασφαλίζει ακόμα δικαιότερη κατανομή των πόρων μαζί όμως με την οικονομικά ορθολογική αξιοποίησή τους και την αύξηση του εθνικού εισοδήματος. Προώθηση νέων τεχνολογικών μεθόδων εκσυγχρονισμού της παιδείας, βελτίωση των υπηρεσιών της υγείας. Συμμετοχή του πολίτη στις αποφάσεις που τον αφορούν. Και όλα αυτά με συνέπεια και προσοχή για την εξασφάλιση της απαραίτητης μακροοικονομικής ισορροπίας.

ΕΡ.: Ποια θα είναι συγκεκριμένα η οικονομική πολιτική του ΠΑΣΟΚ και σε τι διαφέρει πραγματικά από τη Ν.Δ., η οποία κατηγορείται για το υπέρ το δέον φιλελεύθερο χαρακτήρα της;

Παλαιότερα η Ν.Δ. είχε κατηγορήσει το ΠΑΣΟΚ ότι αντιγράφει – έστω και κακά – το δικό της πρόγραμμα για την οικονομία.

Έχει βάση αυτός ο ισχυρισμός; Πώς κρίνετε την οικονομική πολιτική (πρόγραμμα) της Ν.Δ.;

ΑΠ.: Πρώτα απ' όλα θα πρέπει να υπενθυμίσω την πολιτική ιστορία της ηγεσίας της Ν.Δ. καθώς και τον τρόπο με τον οποίο δεν παραλείπει η ίδια να μας επισημαίνει πώς αντιλαμβάνεται την κοινωνική εξέλιξη στον τόπο μας.

Τόσο η ιστορία της, όσο και η αντίληψη που έχει για την κοινωνία μας, δεν είναι άσχετα πράγματα με αυτό που παρουσιάζει ως πρόγραμμα.

Η Ν.Δ. αρνείται τον εκσυγχρονισμό, τόσο στο πολιτικό, όσο και στο κοινωνικό επίπεδο και δεν στοχεύει στην κοινωνική δικαιοσύνη. Αυτό αποδεικνύεται και από το πρόγραμμά της, για την οικονομία.

Κάθε άλλο λοιπόν, παρά έχει βάση ο ισχυρισμός ή μάλλον η κατηγορία, όπως σωστά τη χαρακτηρίζετε και που εκτοξεύθηκε παλαιότερα από τη Ν.Δ., ότι το ΠΑΣΟΚ αντιγράφει τις θέσεις της για την οικονομία.

Το ΠΑΣΟΚ, εκφράζοντας ένα πολύ σημαντικό μέρος της ελληνικής κοινωνίας, όπως αποδείχθηκε κατά τις τελευ-

✓ **Στον Συνασπισμό φαίνεται ότι επικρατούν βραχυπρόθεσμες σκοπιμότητες**

✓ **Απειλεί το «Κράτος Πρόνοιας» το οικονομικό πρόγραμμα της Ν.Δ.**

✓ **Μόνο το ΠΑΣΟΚ μπορεί να εγγυηθεί απόλυτα την κάθαρση**

ταίες εκλογικές αναμετρήσεις, επιδιώκει με συνέπεια την αλλαγή των παλαιών κοινωνικών δομών, ώστε τα κοινωνικά στρώματα που το στηρίζουν να αποκτήσουν περισσότερες δυνατότητες να καθορίσουν τη διαδικασία ανάπτυξης, κοινωνικής και οικονομικής, διευρύνοντας και κάνοντας ουσιαστική τη συμμετοχή τους.

Το παλιό και μοναδικό κείμενο που χρησιμοποιεί η Ν.Δ. για να προβάλλει τις θέσεις της για την οικονομία διακατέχεται από μια άκρατη νεοσυντηρητική αντίληψη και η φιλοσοφία του είναι ενταγμένη στα πλαίσια ήδη ξεπερασμένων ιδεών και θεωριών του δεξιού φιλελευθερισμού. Οι θέσεις αυτές υμνούν τον περιορισμό, ή ακόμα και τον αφανισμό του ρόλου της πολιτείας.

Το πρόγραμμα της Ν.Δ.

ΕΡ.: Η Ν.Δ. κατηγορεί το ΠΑΣΟΚ ότι το 1985 «υπέκλεψε» την ψήφο του λαού υποσχόμενο «καλύτερες ημέρες», ενώ γνώριζε την πραγματικότητα.

Για το 1989 τι υπόσχεται πραγματικά το ΠΑΣΟΚ;

Προεκλογικά δημιουργεί μια ατμόσφαιρα ευφορίας για την οικονομία, παρά τις αντίθετες εκτιμήσεις των «τεχνοκρατών». Υπάρχει περίπτωση – με τεκλογικά – για επανάληψη του 1985; (π.χ. σταθεροποιητικό πρόγραμμα).

ΑΠ.: Ας μην συγχέουμε την έννοια «καλύτερες μέρες» με αυτήν της εξασφάλισης μακροοικονομικής ισορροπίας γιατί θα ήταν λάθος. Οι καλύτερες μέρες είναι στόχος μακροπρόθεσμος, ενώ για παράδειγμα η μείωση του ελλείμματος στο ισοζύγιο πληρωμών – από τα κύρια οικονομικά προβλήματα το 1985 – είναι πρόβλημα βραχυπρόθεσμου χαρακτήρα που αντιμετωπίζεται δηλαδή με μέτρα μακροοικονομικής πολιτικής, αν και τα αίτια του μπορεί κάλλιστα να είναι δομικά – διαρθρωτικά.

Με αυτήν την έννοια το ΠΑΣΟΚ το 1985 δεν υπέκλεψε την ψήφο των πολιτών. Η πορεία για καλύτερες μέρες είναι δυναμική, έχει διάρκεια στο χρόνο και μπορεί να σημαίνει ακόμα και προσφυγή σε πρόσκαιρα, μικρής σχετικά διάρκειας, μέτρα όπως αυτό της περιοριστικής εισοδηματικής πολιτικής, προκειμένου να επιτευχθεί ο μακροπρόθεσμος στόχος της οικονομικής ανάπτυξης μαζί με όλους τους άλλους στόχους που μου δόθηκε η ευκαιρία να αναφέρω απαντώντας στην προηγούμενη ερώτησή σας.

Όσο για τις εκτιμήσεις των τεχνοκρατών: ακόμα και αυτές δεν είναι οι ίδιες το 1989 με αυτές του 1985. Το σταθεροποιητικό πρόγραμμα της οικονομίας είχε θετικά αποτελέσματα.

Μόνη εξαίρεση είναι τα ελλείμματα του δημόσιου τομέα. Κατά την τετραετία που έρχεται το πρόβλημα αυτό πρέπει να λυθεί γιατί είναι όντως σοβαρό. Πρέπει να περιορισθούν οι καταναλωτικές δαπάνες του Δημοσίου και να επεκταθεί η φορολογική βάση του Δημοσίου.

Αναμφισβήτητη η οικονομική πολιτική μετά τις εκλογές πρέπει να είναι προσεκτική. Όμως δεν απαιτείται εφαρμογή σταθεροποιητικού προγράμματος με τη μορφή που το γνωρίσαμε το 1985 και δεν κινδυνεύει η κοινωνική πολιτική.

ΕΡ.: Η Ν.Δ. υποστηρίζει ότι δεν θέλει να πει ψέματα και προετοιμάζει το έδαφος για μια «περιοριστική» εισοδηματική πολιτική συνιστώντας σύνεση, περισυλλογή και «πολλή δουλειά».

Πώς κρίνετε αυτή την τακτική; Το ΠΑΣΟΚ από τη δική του σκοπιά λέει την αλήθεια;

ΑΠ.: Η Ν.Δ. ακολουθεί μια αντιφατική πολιτική. Πριν τις εκλογές του 1985, όταν τα ελλείμματα του ισοζυγίου πληρωμών ήταν πράγματι μεγάλα και συνιστούσαν διορθωτική επέμβαση στην οικονομία με μέτρα που θα εξασφάλιζαν την απαραίτητη μακροοικονομική ισορροπία, η Ν.Δ. υποσχέθηκε φθηνά αυτοκίνητα, δηλαδή παραπέρα διευρύνση του ισοζυγίου πληρωμών. Τώρα που το έλλειμμα αυτό χάρη στα αποτελέσματα του σταθεροποιητικού προγράμματος έχει δραστικά μειωθεί και έχει περιορισθεί στο ένα τρίτο και λιγότερο, η Ν.Δ. παρουσιάζεται μετανιωμένη.

Είναι προφανές ότι η Ν.Δ. δεν λέει την αλήθεια. Σύμφωνα με κείμενο που έδωσε στη δημοσιότητα το 1987 και που σήμερα επικαλείται πως αυτό είναι το οικονομικό της πρόγραμμα, το μόνο που επαγγέλλεται είναι κυρίως εξαφάνιση του κράτους πρόνοιας ως συνταγή για τη λύση του προβλήματος των ελλειμμάτων του Δημοσίου.

ΕΡ.: Το «κοινωνικό κράτος» απειλείται – και πώς – από τη Ν.Δ.;

ΑΠ.: Είναι βέβαιο! Το οικονομικό δόγμα που ασπάζεται η ελληνική Δεξιά εγγυάται την εναντίωση της απέναντι στο κράτος πρόνοιας. Στην καρδιά του φιλελευθερισμού βρίσκεται η θέση ότι μια κοινωνία της οποίας τα μέλη επιδιώκουν τον πλουτισμό δεν μπορεί παρά να είναι μια ευτυχισμένη εξ ορισμού κοινωνία. Γι' αυτό ο νεοφιλελευθερισμός πιστεύει ότι δεν υπάρχει κανένας απόλυτος λόγος να αποτραπεί η άλωση της εξουσίας από αυτούς που έχουν οικονο-

μική δύναμη κλείνοντας τις πόρτες σε όλους τους άλλους, με τη βοήθεια του κράτους. Προτεραιότητα επομένως έχει η διευκόλυνση των ολίγων στην επιδίωξή τους να εξασφαλίσουν το κέρδος.

Έτσι, η Ν.Δ. θα ήθελε να δει την επέκταση των αρχών της ελεύθερης αγοράς και στον κοινωνικό τομέα, στον στραγγαλισμό και το δραστικό περιορισμό του κράτους πρόνοιας. Ως λύση προβάλλεται από τη συντηρητική παράταξη η διάλυση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης και συντάξεων, κάθε εθνικού συστήματος υγείας, παιδείας, στέγασης και υποκατάστασή του με μέτρα όπως η ιδιωτική ασφάλιση, ανεξάρτητα από την οικονομική δυνατότητα κάθε πολίτη.

Όλα αυτά θα οδηγήσουν όμως τις ασθενέστερες οικονομικά τάξεις στην περιθωριοποίηση και φτώχεια, αφού στο παιχνίδι του ακραίου ανταγωνισμού θα έχουν βρεθεί στην πλευρά των χαμένων.

Ο ρόλος των συνδικάτων

ΕΡ.: Μετά το 1985 σαν υπουργός Εθνικής Οικονομίας είχατε βληθεί ακόμα και από τη φιλοκυβερνητική ηγεσία, μετά την εφαρμογή του σταθεροποιητικού προγράμματος, σαν «κακός» που δεν ήθελε να δώσει αυξήσεις και τελικά παραιτηθήκατε όταν ανατράπηκε «άνωθεν» και αιφνιδιαστικά η πολιτική σας.

Ανεξάρτητα από αυτά, ποιος πρέπει να είναι ο ρόλος του συνδικαλιστικού κινήματος σε περίοδο κρίσης;

Σε ποιο σημείο βρίσκεται ο υπεύθυνος διάλογος της κυβέρνησης με τα συνδικάτα; Ποιες αλλαγές (δομών, νοσοτροπίας, κ.λπ.) απαιτώνται για να παίξουν τα συνδικάτα δημιουργικό ρόλο;

ΑΠ.: Ο ρόλος του συνδικαλιστικού κινήματος σε περίοδο κρίσης πρέπει να είναι ανάλογος με το μέγεθος και την έκταση της κρίσης. Τα συνδικάτα πρέπει να διαθέτουν πολιτική ευαισθησία και κοινωνική σοφία που να τους επιτρέπουν μια συμπεριφορά και δράση που να συνθέτει τα συμφέροντα και τις επιδιώξεις των εργαζομένων με τις ανάγκες και τα προβλήματα της εθνικής οικονομίας. Έχουμε τέτοια παραδείγματα από τα συνδικάτα της Δυτικής Ευρώπης. Η δυσκολία, όπως είναι ευνόητο, βρίσκεται ακριβώς στο σημείο αυτό της σύνθεσης των συμφερόντων των εργαζομένων με τις γενικότερες

ανάγκες και τη χάραξη της σωστής αντίδρασης και πολιτικής. Γι' αυτό πρέπει το συνδικαλιστικό κίνημα να είναι αντιπροσωπευτικό, ενωμένο στις επιδιώξεις και να λειτουργεί με διαφάνεια και δημοκρατικές διαδικασίες.

Έτσι, η απάντηση στο ερώτημα αυτό δεν μπορεί να είναι μονοσήμαντη. Εξαρτάται πολύ από την εμπειρία των συνδικάτων και το μέγεθος της κρίσης.

Οι εργαζόμενοι είναι επαναστατική δύναμη και η ηγεσία τους πρέπει να διαθέτει ανάλογες ικανότητες για να μπορεί να σταθμί-

ζει τις ανάγκες των καιρών και να υπογορεύει ανάλογη συμπεριφορά.

Από πλευράς κράτους και κυβέρνησης υπάρχει ανάγκη για δύο βασικές και επείγουσες αλλαγές. Η πρώτη είναι η κατάργηση του πλέγματος ποδηγέτησης και ελέγχου του συνδικαλιστικού κινήματος. Το συνδικαλιστικό κίνημα πρέπει να αποκτήσει την αυτονομία του απέναντι στο κράτος. Η δεύτερη είναι η διατύπωση μιας ξεκάθαρης πολιτικής για την ανάπτυξη, με επιμέρους προγράμματα και στόχους μαζί με τη σταθερή προώθηση αυτής της πολιτικής.

Από πλευράς συνδικάτου επισημαίνω δύο επίσης πολύ βασικές αλλαγές. Δημοκρατική λειτουργία του συνδικάτου που σημαίνει ανοικτές διαδικασίες λειτουργίας, αντιπροσωπευτικότητα και ενεργό συμμετοχή των εργαζομένων. Δεύτερο, η προδιάθεση και τοποθέτηση του συνδικαλιστικού κινήματος απέναντι στις προοπτικές της ανάπτυξης της χώρας, με τρόπο ώριμο, συνειδητό και υπεύθυνο.

ΕΡ.: Είναι πράγματι μεγάλο κομμάτι του συνδικαλιστικού κινήματος συντηρητικό και κομματικοποιημένο σε σημείο να καθορίζει τις πολιτικές του με βάση αυτές τις εξαρτήσεις παραγωγίζοντας το γενικότερο συμφέρον;

ΑΠ.: Φαίνεται πως είναι πράγματι μεγάλο. Ιδιαίτερα μάλιστα όσον αφορά το συνδικαλιστικό κίνημα των εργαζομένων του ευρύτερου δημόσιου τομέα. Το οποίο ενώ έχει παράδοση θετικής δράσης για τον εκδημοκρατισμό του συνδικαλιστικού κινήματος και στις αυθαιρεσίες της κεντρικής εξουσίας, δεν φρόντισε και δεν διεκδίκησε αποφασιστικά τον εκσυγχρονισμό του δημόσιου τομέα και του κράτους. Έμπλεξε σ' ένα φαύλο κύκλο από αδιέξοδα που είναι χαρακτηριστικά. Έτσι υπερασπίζεται σήμερα ένα σύνολο δομών και καταστάσεων που αποτελούν εμπόδια στον εκσυγχρονισμό και την ανανέωση την τόσο απαραίτητη για στοιχειώδη επίδωψη στον επερχόμενο ανταγωνισμό από τις χώρες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Ταυτόχρονα πιέζει την επέκταση του δημόσιου τομέα ενώ έπρεπε να πρωτοστατεί για καλύτερη ποιότητα υπηρεσιών και μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα.

Η πολιτική αυτή του συνδικαλιστικού κινήματος φαίνεται από την αποκλειστική διεκδίκηση αιτημάτων που απολήγουν μόνο σε πρόσκαιρες εισοδηματικές βελτιώσεις. Παραγωγώνει έτσι μερικές φορές το συνδικαλιστικό κίνημα τις μακροπρόθεσμες ανάγκες και προοπτικές της χώρας, χάριν μικροκομματικών ανταγωνισμών και πρόσκαιρων απολαβών και ωφελημάτων. Η βελτίωση του εισοδήματος για να είναι μόνιμη, η βελτίωση των συνθηκών ζωής για να είναι οριστική απαιτεί ένταξη σε μια ευρύτερη προοπτική.